

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

Хмельницький фаховий коледж

Циклова комісія з фізичної культури і спорту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Хмельницького фахового
коледжу Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

09 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.10 Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Соціальна робота

(назва освітньої програми)

освітнього рівня молодший фаховий бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 23 Соціальна робота

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 90/3

Форма підсумкового контролю: залік

Хмельницький 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів за галуззю знань 23 Соціальна робота

спеціальністю 231 Соціальна робота

„29” серпня 2024 року – 30 с.

Розробники:

Кравчук Людмила Степанівна – кандидатка педагогічних наук, доцент, викладач циклової комісії з фізичної культури і спорту

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

Кравчук Людмила Степанівна – кандидатка педагогічних наук, доцент, викладач циклової комісії з фізичної культури і спорту

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з фізичної культури і спорту

Протокол від „29” серпня 2024 року № 1

Голова циклової комісії
з фізичної культури і спорту

(підпис)

Сергій ЧАЙКОВСЬКИЙ
(прізвище та ініціали)

„29” серпня 2024 року

Робочу програму погоджено з керівником робочої групи з розробки та розвитку ОПП Соціальна робота (2024 р.)

(назва освітньої програми)

„29” серпня 2024 року

Керівник робочої групи
з розробки та розвитку
ОПП «Соціальна робота»

___ **Ольга ПОЛЬОВИК**

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	20__/20__	20__/20__	20__/20__	20__/20__
Дата засідання циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою:

<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28380>

(вказати адресу)

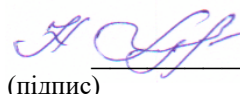
Робочу програму навчальної дисципліни перевірено

„02” вересня 2024 року

Завідувач відділу освітньої діяльності

Хмельницького фахового

коледжу Університету «Україна»

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3.	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	6
4.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4.1.	Анотація дисципліни.....	8
4.2.	Структура навчальної дисципліни.....	10
4.2.1.	<i>Тематичний план</i>	10
4.2.2.	<i>Навчально-методична картка дисципліни</i>	12
4.3.	Форми організації занять.....	13
4.3.1.	<i>Теми практичних занять</i>	13
4.3.2.	<i>Індивідуальні завдання</i>	13
4.3.3.	<i>Індивідуальна навчально-дослідна робота</i>	13
4.3.4.	<i>Теми самостійної роботи студентів</i>	16
5.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	18
5.1.	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	19
5.2.	Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	19
5.3.	Інклюзивні методи навчання.....	20
6.	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	20
6.1.	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	21
6.2.	Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру.....	22
6.3.	Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.	23
6.4.	Розподіл балів, які отримують студенти.....	23
6.5.	Орієнтовний перелік питань до заліку.....	23
7.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	24
7.1.	Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю.....	24
7.2.	Глосарій (термінологічний словник).....	25
7.3.	Рекомендована література.....	29
7.4.	Інформаційні ресурси.....	29
8.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	30

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань 23 Соціальна робота	Вид дисципліни обов'язкова (загальноуніверситетська, обов'язкова чи за вибором студента)	
	Спеціальність 231 Соціальна робота	Цикл підготовки Загальний (загальний чи професійний)	
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 90		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Освітній ступінь: фаховий молодший бакалавр	16 год.	–
		Практичні, семінарські	
		14 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60 год.	–
		Індивідуальні завдання: –	
Вид семестрового контролю: залік			

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти.

Аудиторне навантаження заочної форми становить:

1-2 курси навчання ОС «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти;

Студенти заочної форми мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). Під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки студентів заочної форми з метою набуття ними всіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість бажаючим студентам доєднатись за розкладом до аудиторних занять денної форми здобуття освіти.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: набуття студента компетентностей, знань і умінь, необхідних практичних навичок для здійснення успішної професійної діяльності за спеціальністю на основі принципів забезпечення ефективного управління охороною праці та способів оздоровлення умов праці з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці, з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій і природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та призвести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності та досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду.

Завдання:

- набуття студента знань, умінь і здатностей (компетентностей) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності;

- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику;

- засвоєння студента новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- правові та організаційні основи охорони праці;
- основи Державного управління охороною праці, державного нагляду і громадського контролю за охороною праці;
- виробничий травматизм та професійні захворювання;
- основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії;
- основи виробничої безпеки;
- природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки;
- техногенні небезпеки та їхні наслідки;
- соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.
- соціальні та психологічні фактори ризику;
- поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації;
- основи цивільного захисту;
- надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки;
- захист населення та територій від надзвичайних ситуацій

вміти:

- застосовувати норми законодавства та організаційні механізми охорони праці у професійній діяльності, орієнтуватися в системі державного управління, нагляду та громадського контролю у сфері охорони праці.
- аналізувати причини виробничого травматизму та професійних захворювань, оцінювати ризики та пропонувати профілактичні заходи.
- використовувати основи фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії та виробничої безпеки для створення безпечних і здорових умов праці.
- визначати та оцінювати природні загрози, прогнозувати характер їх прояву та можливі наслідки для людей, тварин, рослин і об'єктів економіки.
- ідентифікувати техногенні небезпеки, аналізувати їх причини та наслідки, планувати заходи щодо мінімізації шкоди.

- розпізнавати соціально-політичні небезпеки, оцінювати соціальні та психологічні фактори ризику, прогнозувати поведінкові реакції населення в умовах надзвичайної ситуації.

- діяти в умовах надзвичайних ситуацій різного характеру (природного, техногенного, соціально-політичного, військового), застосовуючи основи цивільного захисту та заходи безпеки.

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 5	ЗК 8
ОК.1.10	+	+	+	+
.				

Рядок дисципліни в „Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми”

	ПН 3	ПН 18
ОК.1.10	+	+
.		

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці

Поняття та значення охорони праці в системі забезпечення безпеки життєдіяльності. Нормативно-правові основи охорони праці в Україні. Основні принципи державної політики у сфері охорони праці. Система управління охороною праці на державному рівні. Повноваження органів державного управління охороною праці. Державний нагляд і контроль за дотриманням законодавства з охорони праці. Роль громадського контролю у сфері охорони праці. Права та обов'язки роботодавців і працівників у галузі охорони праці. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці. Значення охорони праці для забезпечення здоров'я та безпеки працівників.

Тема 2. Виробничий травматизм та професійні захворювання

Поняття та сутність виробничого травматизму. Класифікація виробничих травм. Причини та чинники виробничого травматизму. Поняття та характеристика професійних захворювань. Класифікація та основні види професійних захворювань. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків і професійних захворювань. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань. Роль роботодавця та працівника у попередженні травматизму і захворювань

Тема 3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи виробничої безпеки

Фізіологія праці як наукова основа охорони праці. Гігієна праці та її значення у збереженні здоров'я працівників. Виробнича санітарія як система профілактичних заходів. Основи виробничої безпеки. Профілактика професійних ризиків та збереження здоров'я працівників.

Тема 4. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки

Поняття природних загроз та їх загальна характеристика. Основні види природних загроз. Вплив природних загроз на життя і здоров'я людини. Наслідки природних загроз для тваринного та рослинного світу. Вплив природних загроз на об'єкти економіки та інфраструктуру. Загальні заходи попередження та зменшення негативних наслідків природних загроз.

Змістовий модуль 2.

Безпека життєдіяльності та захист населення в надзвичайних ситуаціях

Тема 5. Техногенні небезпеки та їхні наслідки

Поняття техногенних небезпек. Радіаційні та хімічні небезпеки. Наслідки техногенних небезпек. Соціальні наслідки та вплив на громади. Заходи запобігання та мінімізації наслідків.

Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації

Поняття соціально-політичних небезпек. Класифікація соціально-політичних загроз. Конфлікти та заворушення. Терористичні акти. Масові протести та політична нестабільність. Вразливі групи населення. Психологічний стан населення під час загроз. Вплив інформаційного середовища. Соціальна кооперація та взаємодопомога. Адаптивні та деструктивні моделі поведінки. Психологічна підтримка та інформаційне забезпечення. Формування навичок безпечної поведінки.

Тема 7. Основи цивільного захисту. Надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки

Поняття цивільного захисту. Класифікація надзвичайних ситуацій. Природного характеру (повені, землетруси, бурі). Техногенного характеру (аварії, вибухи, хімічні викиди). Соціально-політичного характеру (конфлікти, заворушення, тероризм). Військового характеру (збройні конфлікти, обстріли). Попередження та мінімізація ризиків. Оповіщення та евакуація населення. Надання допомоги постраждалим і відновлення безпеки.

Тема 8. Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій

Поняття стійкості об'єктів господарювання та безпеки населення. Значення стійкості в умовах надзвичайних ситуацій. Основні загрози та ризики для об'єктів та територій. Методи підвищення стійкості об'єктів господарювання. Технічні та інженерні рішення. Організаційні заходи та планування безпеки. Розробка систем оповіщення та аварійного реагування. Захист населення та територій. Надання допомоги постраждалим.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:
Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)

Міжпредметні зв'язки: Фізична культура (Фізичне виховання. Основи здорового способу життя. Психологія стресу і стресостійкості особистості).

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань	
	денна форма							заочна форма								
	У	аудиторна					с	р	У	аудиторна						с
		у тому числі								у тому числі						
о	л	с	п	л	і	р	о	л	с	п	л	і	р			
г		е	р	а	н		г		е	р	а	н				
о		м	б	б	д		о		м	б	б	д				
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Модуль 1																
Змістовий модуль 1.																
Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист																

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни „Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист”

Разом: 90 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист				Безпека життєдіяльності та захист населення в надзвичайних ситуаціях			
Кількість балів за модуль	35 балів				40 балів			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Правові та організаційні основи охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	Виробничий травматизм та професійні захворювання	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи виробничої безпеки	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації	Основи цивільного захисту. Надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки.	Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій
Теми семінарських занять	–	Виробничий травматизм та професійні захворювання	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи виробничої безпеки	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації	Основи цивільного захисту. Надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки.	Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій
Бали	–	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Самостійна робота	15 балів				15 балів			
Види поточного контролю	Модульний контроль 1 5 балів				Модульний контроль 2 5 балів			
ІНДЗ	25 балів							
Підсумковий контроль	Залік							

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виробничий травматизм та професійні захворювання	2
2	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи виробничої безпеки	2
3	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	2
4	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	2
5	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації	2
6	Основи цивільного захисту. Надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки.	2
7	Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій	2
Разом		14

4.3.2. Індивідуальні завдання

1. Огляд додаткової літератури, написання реферату на тему „Міжнародні норми охорони праці”.
2. Огляд законодавчих документів щодо забруднення біосфери.
3. Огляд додаткової літератури, написання реферату на тему „Трави на виробництві”.
4. Підготовка та проведення презентації на тему „Основи фізіології гігієни праці та виробничої санітарії”.
5. Огляд додаткової літератури, написання реферату на тему „Охорона праці в начальних закладах”.
6. Огляд додаткової літератури, написання реферату на тему „Заходи пожежної профілактики”.
7. Підготовка та проведення презентації на тему „Соціальне страхування від нещасного випадку”.

4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота

(навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом (5 балів);
- конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно (10 балів);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (5 балів);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (5 балів);
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (5 балів);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (5 балів);
- проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (5 балів за один, 25 – за всі);
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – 25 балів.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Поняття та значення охорони праці в системі забезпечення безпеки життєдіяльності.
2. Нормативно-правові основи охорони праці в Україні.
3. Основні принципи державної політики у сфері охорони праці.
4. Система управління охороною праці на державному рівні.
5. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
6. Значення охорони праці для забезпечення здоров'я та безпеки працівників.
7. Поняття та сутність виробничого травматизму.
8. Класифікація виробничих травм. Причини та чинники виробничого травматизму.
9. Поняття та характеристика професійних захворювань.
10. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків і професійних захворювань.

- 11.Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань.
- 12.Фізіологія праці як наукова основа охорони праці.
- 13.Гігієна праці та її значення у збереженні здоров'я працівників.
- 14.Виробнича санітарія як система профілактичних заходів. Профілактика професійних ризиків та збереження здоров'я працівників.
- 15.Поняття природних загроз та їх загальна характеристика.
- 16.Основні види природних загроз.
- 17.Вплив природних загроз на життя і здоров'я людини.
- 18.Наслідки природних загроз для тваринного та рослинного світу.
- 19.Загальні заходи попередження та зменшення негативних наслідків природних загроз.
- 20.Поняття техногенних небезпек.
- 21.Радіаційні та хімічні небезпеки.
- 22.Наслідки техногенних небезпек.
- 23.Соціальні наслідки та вплив на громади.
- 24.Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.
- 25.Соціальні та психологічні фактори ризику.
- 26.Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації
27. Основи цивільного захисту.
- 28.Надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки.
- 29.Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації.
- 30.Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	6 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план,	5 бали

вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	
Разом	25 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 25-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
20 – 25 та більше	відмінно	5	A	відмінно
15 – 19	добре	4	BC	добре
10 – 15	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 9	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.4. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист		
1	Правові та організаційні основи охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	8
2	Виробничий травматизм та професійні захворювання	6
3	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи виробничої безпеки	6
4	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	6
Модульний контроль		2
Змістовий модуль 2.		
Безпека життєдіяльності та захист населення в надзвичайних ситуаціях		
5	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	6
6	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації	6
7	Основи цивільного захисту. Надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки	6
8	Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій	6

Модульний контроль	2
ІДНЗ	6
Разом	60

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист			
Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці (8 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	15	I-II
Тема 2. Виробничий травматизм та професійні захворювання (6 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		III
Тема 3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Основи виробничої безпеки (6 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		IV
Тема 4. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки (6 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		V
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.) <i>Всього: 28 год.</i>	Тестування	5	VI
<i>Всього: 20 балів</i>			
Змістовий модуль 2.			
Безпека життєдіяльності та захист населення в надзвичайних ситуаціях			
Тема 6. Техногенні небезпеки та їхні наслідки (6 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	15	VII

Тема 7. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації (6 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		VIII -IX
Тема 8. Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій (6 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		X-X1
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	XII
<i>Всього: 26 год.</i>	<i>Всього: 20 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 6 год.	Реферат	25	XIII-XV
<i>Разом: 60 год.</i>	<i>Разом: 65 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- семінарське заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага студентів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни «Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист» застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3.Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліді).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Навчальна дисципліна «Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 3 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

- ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студенту, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
1.1. Робота на семінарському і практичному занятті	5	3	15	4	20
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	15	1	15	1	10
1.3. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом			35		40
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 75					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором студента не більше 25 балів)					
2.1. Конспект із теми (модуля) за заданим планом					5
2.2. Конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно					10
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки					5
2.4. Повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (без рекомендації викладача)					5
2.5. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе					5
2.6. Проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни					25
2.7. Дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу)					25
Разом					25
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 25					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100					

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

- ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		залік			
90 – 100	<i>відмінно</i>	<i>зараховано</i>		A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>			B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>			C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>			D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>			E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	<i>не зараховано</i>		FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>			F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Розподіл балів, які отримують студенти на заліку

Поточне тестування та самостійна робота										ІНДЗ	Сума	Залік*
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	T8	МК 2	25	не більше 100	Не більше 30
6	8	8	8	5	8	9	9	9	5			

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

*- залік складається у випадку, коли студент не набрав необхідну кількість балів для автоматичного заліку, або ж хоче підвищити свій бал.

6.5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття та значення охорони праці в системі забезпечення безпеки життєдіяльності.
2. Нормативно-правові основи охорони праці в Україні.
3. Основні принципи державної політики у сфері охорони праці.
4. Система управління охороною праці на державному рівні.
5. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
6. Значення охорони праці для забезпечення здоров'я та безпеки працівників.
7. Поняття та сутність виробничого травматизму.
8. Класифікація виробничих травм. Причини та чинники виробничого травматизму.
9. Поняття та характеристика професійних захворювань.

10. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків і професійних захворювань.
11. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань.
12. Фізіологія праці як наукова основа охорони праці.
13. Гігієна праці та її значення у збереженні здоров'я працівників.
14. Виробнича санітарія як система профілактичних заходів. Профілактика професійних ризиків та збереження здоров'я працівників.
15. Поняття природних загроз та їх загальна характеристика.
16. Основні види природних загроз.
17. Вплив природних загроз на життя і здоров'я людини.
18. Наслідки природних загроз для тваринного та рослинного світу.
19. Загальні заходи попередження та зменшення негативних наслідків природних загроз.
20. Поняття техногенних небезпек.
21. Радіаційні та хімічні небезпеки.
22. Наслідки техногенних небезпек.
23. Соціальні наслідки та вплив на громади.
24. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.
25. Соціальні та психологічні фактори ризику.
26. Поведінкові реакції населення у надзвичайній ситуації
27. Основи цивільного захисту.
28. Надзвичайні ситуації (природного, техногенного, соціально-політичного і військового характеру) та їх наслідки.
29. Підвищення стійкості об'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації.
30. Захист населення та територій від надзвичайних ситуацій

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Тести до модульного контролю.
8. Питання до заліку.

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Вебінар «Актуальні питання охорони праці, пожежної безпеки та ЦЗ для закладів освіти» URL : https://www.youtube.com/watch?v=MQWBzS_fDjo (дата звернення: 25.08.2024).

2. Законодавче підґрунтя для організації роботи з питань охорони праці, цивільного захисту. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=QmrGcaCgt38> (дата звернення: 25.08.2024).

3. Цивільний захист у закладах освіти: мобілізаційний план URL : <https://www.youtube.com/watch?v=SZNhUFBsm-k> (дата звернення: 25.08.2024).

4. План реагування на надзвичайні ситуації підприємства: що включити до змісту? URL : <https://www.youtube.com/watch?v=DTSX5iR3G9A> (дата звернення: 25.08.2024).

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;

- дистанційні програми навчання для студентів із порушеннями слуху та опорно-рухового апарату.

- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;

- забезпечення осіб із порушеннями зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;

- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;

дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій

(термінологічний словник)

1. **Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи** – це роботи, спрямовані на пошук, рятування і захист населення, уникнення руйнувань і матеріальних збитків, локалізацію зони впливу небезпечних чинників, ліквідацію чинників, що унеможливають проведення робіт або загрожують життю рятувальників.

2. **Безпека виробничого обладнання** – це здатність технічних систем зберігати безпечний стан при виконанні заданих функцій в умовах , регламентованих нормативною документацією.

3. **Безпека праці** – це стан виробничих умов, за яких, унеможливується вплив шкідливих або небезпечних виробничих чинників на організм людини.

4. **Вибух** – процес надзвичайно швидкого горіння, що супроводжується швидким наростанням тиску і має велику руйнівну здатність.

5. **Виробнича санітарія** – це система організаційних і технічних заходів, що запобігають дії шкідливих виробничих чинників на організм людини або зменшують цю дію.

6. **Виробниче середовище** – частина оточуючого людину зовнішнього середовища, що створене природно-кліматичними умовами і професійними чинниками, що впливають на організм в процесі трудової діяльності.

7. **Вогнестійкість** – це здатність будівельних конструкцій зберігати свої робочі функції і властивості під дією високих температур пожежі.

8. **Гігієнічний норматив** – науково обґрунтований і офіційно регламентований рівень шкідливого чинника, перевищення якого може призвести до захворювань або інших несприятливих наслідків для людини і оточуючого природного середовища.

9. **Гігієна праці** – це розділ профілактичної медицини, що вивчає вплив на організм людини трудового процесу і чинників виробничого середовища з метою наукового обґрунтування нормативів і інших засобів профілактики професійних захворювань і інших несприятливих наслідків діяння умов праці на працюючих.

10. **Горіння** – складний фізико-хімічний процес, що супроводжується виділенням теплоти і випромінюванням світла.

11. **Гранично допустима концентрація (ГДК, ГДУ)** – концентрація шкідливої речовини у повітрі робочої зони, діяння якої незалежно від наявності інших шкідливих чинників, що не перевищують нормативів при роботі встановленої тривалості, протягом всього трудового стажу не призведе до захворювання або іншого відхилення у стані здоров'я як самого працюючого так і його нащадків.

12. **Евакуація** – процес виведення населення і життєважливих ресурсів першої необхідності з території можливої загрози від катастрофи чи воєнного конфлікту.

13. **Засіб індивідуального захисту (ЗІЗ)** – пристрій, що забезпечує захист організму людини від небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

14. **Категорія робіт** – це розмежування робіт на основі загальних енергозатрат організму (Дж/с).

15. **Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації** – це проведення комплексу заходів, що включає аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, які здійснюються у разі виникнення надзвичайної ситуації і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зони надзвичайної ситуації.

16. **Напруженість праці** – ступінь емоційного навантаження на організм при виконанні трудового процесу, що вимагає переважно інтенсивної роботи мозку при отриманні і переробці інформації.

17. **Небезпечний виробничий чинник** – чинник, що спроможний при недотриманні вимог техніки безпеки призвести до травматизму або іншого різкого погіршення, здоров'я, або смерті.

18. **Нещасний випадок** – дія небезпечного чинника на організм під час виконання працівником трудових обов'язків, унаслідок чого виникає травма.

19. **Оперативна група реагування** – це група, яка виїжджає на сигнал тривоги. В ідеалі, вона повинна складатися з трьох осіб: водія, охоронця та керівника групи. Але в деяких компаніях, як кажуть експерти, екіпажі укомплектовані не повністю — в них може бути лише дві особи.

20. **Охорона праці** – це система законодавчих актів і відповідних соціально-економічних, технічних, гігієнічних та організаційних заходів, що забезпечують безпеку людини, збереження її здоров'я і працездатності в процесі праці.

21. **Пожежа** – неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розвивається в часі і просторі і є небезпечним для людей, матеріальних цінностей та навколишнього середовища.

22. **Пожежна безпека** – стан об'єкта, при якому виключається можливість пожежі, а у випадку її виникнення унеможливорюється дія на людей небезпечних чинників пожежі та забезпечується захист матеріальних цінностей.

23. **Пожежна безпека** – це розділ охорони праці, що вивчає теорію процесів горіння, основні поняття та визначення в цій сфері, розробляє систему попередження пожеж та заходи пожежного захисту.

24. **Пожежовибухнебезпечність речовин** – це сукупність властивостей, що характеризують їх здатність до виникнення й поширення горіння.

25. **Пожежна профілактика** – комплекс організаційних заходів та технічних засобів спрямованих на запобігання можливому виникненню пожежі чи зменшення її негативних наслідків.

26. **Професійні захворювання** – захворювання причиною якого є дія шкідливого чинника в умовах виробництва, підтверджена в установленому законом порядку.

27. **Професійне отруєння** – гостра або хронічна інтоксикація викликана дією шкідливого хімічного чинника в умовах виробництва.

28. **Раціональний режим праці і відпочинку** – співвідношення періодів роботи і відпочинку, за яких висока продуктивність праці поєднується з високою і стійкою працездатністю людини без ознак надмірної втоми, протягом можливого тривалого періоду.

29. **Робоча зона** – простір висотою до 2 м над рівнем підлоги або майданчика, на яких знаходяться місця постійного або тимчасового перебування працівників.

30. **Робоче місце** – місце постійного або тимчасового перебування працівників в процесі трудової діяльності.

31. **Робочий час** – це час встановлений законом, протягом якого відповідно до правил внутрішнього розпорядку або іншого, прийнятого на підприємстві порядку, працівник має виконувати доручену йому працю, або службові обов'язки.

32. **СДОР** – сильнодіюча отруйна речовина.

33. **Самозаймання** – це процес горіння, що виникає через тепло, яке утворюється в речовині в наслідок само ініційованих екзотермічних процесів.

34. **Система стандартів безпеки праці(ССБП)** – це комплекс взаємопов'язаних стандартів спрямованих на забезпечення безпеки, збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

35. **Травматизм (грец.trauma-рана)** – це порушення анатомічної цілісності організму або його функцій унаслідок раптової короткочасної дії будь-якого зовнішнього чинника (механічного, хімічного, термічного і ін.), у результаті чого настає тимчасова або постійна втрата працездатності.

36. **Техніка безпеки** – це система організаційних і технічних заходів і засобів, спрямованих на відвернення впливу на працюючих небезпечних виробничих чинників.

37. **Тяжкість праці** – інтегральне поняття, що виражає ступінь функціонального напруження організму при виконанні трудового процесу.

38. **Умови праці** – сукупність виробничих чинників, що формуються під впливом соціально-економічних процесів.

39. **Фізіологія праці** – це розділ гігієни праці, що вивчає зміну функціонального стану організму людини під впливом виробничої діяльності і розробляє фізіологічно обґрунтовані засоби організації трудового процесу, що сприяють попередженню втоми і підтримуванню високого рівня працездатності.

40. **Характер праці** – особливості трудового процесу (тяжкість, напруженість, монотонність і ін.), що здатні при відповідних умовах чинити несприятливу дію на здоров'я людини і її працездатність.

41. **Цивільний захист** - комплекс заходів, які реалізуються на території України в мирний час та в особливий період і спрямовані на захист населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій, запобігання виникненню таких ситуацій та подій, ліквідацію їх наслідків, надання допомоги постраждалим, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки.

42. **Цивільна оборона** — система заходів щодо захисту людей та матеріальних цінностей у разі військових дій, стихійних лих або техногенних катастроф, а також підготовка таких заходів і попередні навчання. Одночасно під цивільною обороною розглядають галузь науки, соціально-політичні проблеми, які викликають порушення придатних умов життя та діяльності людей на окремій території (акваторії) або об'єктів на ній (об'єктів на морі), внаслідок аварій, катастроф, небезпечного випадку, проживання на зазначеній території або об'єкті, загибелі людей чи до значних матеріальних збитків.

43. **Шкідлива речовина** – це та, яка при контакті з організмом людини у випадку порушення вимог безпеки і гігієни праці може викликати захворювання або відхилення у стані здоров'я як в процесі контакту з нею, так і у віддалені строки життя сучасного і наступного поколінь, що визначаються сучасними засобами.

44. **Шкідливий чинник** – виробничий чинник, що здатний чинити негативний вплив на працездатність і стан здоров'я аж до виникнення професійного захворювання.

7.3 Рекомендована література

Основна:

1. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник/ за заг. ред. В.В. Сокурєнка. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с.
2. Грибан В. Г., Негодченко О. В. Охорона праці : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 280 с.
3. Желібо Є. П. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак / Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2020. 256 с.
4. Основи охорони праці : підручник / Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 264 с.

Допоміжна:

1. Адміністративно-правова діяльність у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки : навчально-методичний посібник / Чалий Д.О., Сукач Ю.Г., Сукач Р.Ю., Гаврись А.П. Львів: Видавництво «Растр-7», 2021. 213 с.
2. Кравчук Л. С. Долікарська допомога: навчальний посібник. Хмельницький : ХІСТ, 2024. 148 с.
3. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : практичний посібник / Сукач Ю. Г., Сукач Р. Ю., Ткачук Р. Л., Синельников О. Д. Львів : Видавництво «Растр-7», 2021. 260 с.
4. Техногенна безпека АЕС : Частина II. : навчальний посібник / Чалий Д. О., Тарнавський А. Б., Сукач Р. Ю., Веселівський Р. Б. Львів : Каменярь, 2020. 340 с.
5. Смирнитська М. Б., Тріщ Р. М. Охорона праці в галузі. Ресторанне господарство і торгівля : навч. посіб. Харків : Світ Книг, 2020. 362 с.

7.4 Інформаційні ресурси

1. Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” : вебсайт. URL : <https://uu.edu.ua>
2. Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна” : платформа інтернет-підтримки навчального процесу moodle. URL : <https://vo.uu.edu.ua/>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL : <http://dnrb.gov.ua/ua/>
4. Електронна бібліотека Національної Академії педагогічних наук України. URL :

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/suak/corp.exe?&I21DBN=SLIR&P21DBN=SLIR&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=RES0000202

5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (парламентська). URL : <http://nlu.org.ua/>

6. Нормативна база освітнього процесу у ЗВО та передвищої освіти. URL : www.rada.gov.ua

7. Хмельницький інститут соціальних технологій Університету „Україна” : вебсайт. URL : <https://hist.km.ua>

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 28
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	приміщення комп'ютерного класу №28